

Vår referanse:

Deres referanse:

Dato:

17.02.2026

parat

Til:

Statsministeren

Kopi:

Finansministeren

P.b 9029 Grønland
0133 Oslo

Tlf 21 01 36 00

post@parat.com
parat.com

NO 971 480 270

Parats innspill til arbeidet med statsbudsjettet for 2027

Parat vil med dette gi sine innspill til regjeringens arbeid med statsbudsjettet for 2027.

Som en arbeidstakerorganisasjon med en bredt sammensatt medlemsmasse er vi opptatt av at budsjettet legger til rette for et bærekraftig og inkluderende arbeidsliv, samtidig som det gir samfunnet nødvendig evne til å håndtere store og sammensatte utfordringer.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen er mer alvorlig enn på lenge. Krig i Europa, økende geopolitisk spenning og press på den regelbaserte verdensorden påvirker også Norge. Dette forsterker behovet for å se arbeidsliv, verdiskaping, beredskap og samfunnssikkerhet i sammenheng.

Hovedprioriteringer

I tråd med tidligere innspill og vedtak i Parats hovedstyre vil vi særlig trekke frem arbeid, kunnskap og samfunnssikkerhet som våre hovedprioriteringer inn mot statsbudsjettet 2027.

Arbeid, inkludering og arbeidslinja

Arbeid er fundamentet for velferdssamfunnet. Det må lønne seg å stå i arbeid, og velferdsordningene må både sikre den enkelte og understøtte høy yrkesdeltakelse.

Parat mener ordninger som sykelønn, uføretrygd og arbeidsavklaringspenger må innrettes slik at de gir trygghet ved behov, samtidig som de bidrar til inkludering og tilknytning til arbeidslivet. Slik styrkes arbeidslinja, det skal lønne seg å jobbe.

Sykelønnsordningen er en bærebjelke i norsk arbeidsliv. Full lønn under sykdom skal ligge fast. Ordningen bidrar til tillit, trygghet og høy yrkesdeltakelse - og motvirker at sykdom fører til økonomisk utrygghet eller varig utenforskap.

Det er ikke prinsippet om 100 prosent sykelønn for alle som er problemet, men snarere andre sider ved ordningen – som eksempelvis langtidsfraværet og mangelfull oppfølging.

En bærekraftig sykelønnsordning forutsetter et tydelig arbeidsgiveransvar for forebygging, godt arbeidsmiljø og reell tilrettelegging.

Parat vil understreke at gradert sykmelding skal være hovedregelen der det er mulig. Dette forutsetter konkrete funksjonsvurderinger fra lege, tett dialog mellom arbeidsgiver og arbeidstaker og faktisk

tilrettelegging på arbeidsplassen.

Parat vil samtidig understreke at bekjempelse av arbeidslivskriminalitet og styrking av seriøse arbeidsforhold er en forutsetning for et bærekraftig arbeidsliv. Useriøse aktører undergraver arbeidstakernes rettigheter, svekker konkurransevilkårene og bidrar til tap av skatteinntekter. Statsbudsjettet for 2027 må derfor sikre tilstrekkelige ressurser til tilsyn, kontroll og samarbeid mellom relevante myndigheter. Et seriøst arbeidsliv er også et viktig bidrag til tillit og samfunnets samlede motstandskraft.

Parat vil videre peke på sammenhengen mellom verdiskaping, fordeling og velferd. Et høyt sysselsettingsnivå er avgjørende for finansieringen av velferdsordningene og for bærekraften i offentlige finanser. Arbeidslinja er derfor et grunnleggende prinsipp i en bærekraftig samfunnsmodell.

Parat vil i den sammenheng understreke betydningen av en skattepolitikk som støtter opp under arbeidslinja. Det skal lønne seg å jobbe. Skattesystemet må derfor innrettes slik at arbeid og arbeidsinntekt ikke beskattes på en måte som svekker motivasjonen til å stå i arbeid, innenfor rammer som samtidig sikrer bærekraftig finansiering av fellesskapets oppgaver.

Kompetanse, omstilling og livslang læring

Rask teknologisk utvikling, digitalisering og omstilling stiller økte krav til kompetanse. Parat mener det er nødvendig å styrke etter- og videreutdanning og gjøre kompetansetiltak mer tilgjengelige og fleksible gjennom hele yrkeslivet. Arbeidsgivere må ta et tydelig ansvar for kompetanseutvikling, samtidig som staten bidrar med finansiering og rammeverk.

Parat vil særlig peke på bransjeprogrammene som viktige virkemidler for målrettet kompetanseutvikling. Programmene viser at trepartssamarbeid kan gi gode resultater når tiltakene er tilpasset konkrete behov i ulike deler av arbeidslivet. Disse ordningene bør videreutvikles og gis forutsigbare rammer.

Parat vil understreke betydningen av partenes rolle i omstilling og reformer. Den norske modellen, med et forpliktende samarbeid mellom myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere, har over tid vist seg å være et viktig konkurransefortrinn. I møte med teknologisk utvikling, grønn omstilling og endrede sikkerhetspolitiske rammer er det avgjørende at partene involveres tidlig og reelt.

Universitets- og høgskolesektoren

Parat vil samtidig peke på at universitets- og høgskolesektoren står i en krevende situasjon preget av økt produksjonsstyring, omlegging av finansieringsmodell og betydelig budsjettusikkerhet. Når nye kutt gjennomføres uten forutgående varslings, eller forutsetter inntekter som senere uteblir, svekkes forutsigbarheten og den langsiktige planleggingen ved institusjonene.

Den nye finansieringsmodellen, med sterkere vekt på gjennomføring på normert tid, kan bidra til uheldige insentiver og økt konkurranse mellom institusjonene. Parat er bekymret for at dette kan gå ut over kvalitet, inkludering og oppfølging av studenter som har behov for tilrettelegging. Samtidig ser vi at reduserte rammer ofte rammer teknisk-administrative stillinger først, noe som svekker institusjonenes samlede kapasitet.

Universiteter og høgschooler har en sentral rolle både i kompetanseutvikling, forskning, regional utvikling og totalberedskap. Statsbudsjettet for 2027 må derfor sikre større forutsigbarhet, tilstrekkelige rammer og en finansieringsmodell som understøtter kvalitet, bredde og samfunnsoppdrag – ikke bare volum og kortsiktige produksjonsmål.

Klima og grønn omstilling

Parat mener klima- og miljøutfordringene fortsatt må ha en tydelig plass i statsbudsjettet for 2027, også i en tid der andre hensyn preger den politiske dagsordenen. Omstillingen til et

lavutslippssamfunn er både et klimatiltak og en forutsetning for langsiktig verdiskaping og nye arbeidsplasser i Norge.

Statsbudsjettet må derfor inneholde konkrete bevilgninger til klimaformål. Videre satsing på grønn teknologi, støtteordninger for omlegging til lavere utslipp i forurensende virksomheter og investeringer i kollektivtransport er nødvendige virkemidler for å redusere utslipp og styrke konkurranseevnen i norsk arbeidsliv.

Parat vil også peke på betydningen av forskning og utvikling innen grønn teknologi. Økte FoU-bevilgninger er avgjørende for at Norge skal være et attraktivt land for investeringer, innovasjon og utvikling av nye arbeidsplasser.

Samtidig har klima- og omstillingspolitikken en tydelig beredskapsdimensjon. Mindre avhengighet av fossile energikilder, mer robust energiforsyning og større grad av verdiskaping og teknologisk utvikling i Norge styrker samfunnets evne til å håndtere geopolitisk uro og sårbarhet knyttet til kritiske innsatsfaktorer. Klima, sikkerhet og beredskap må derfor ses i sammenheng i utformingen av statsbudsjettet for 2027.

Sikkerhet, forsvar og totalberedskap

Den sikkerhetspolitiske utviklingen stiller nye krav til Norges samlede beredskap. Parat mener statsbudsjettet for 2027 må bidra til økt investering i forsvar, samfunnssikkerhet og beredskap, og at dette må ses i sammenheng.

Forsvarsløftet må forseres. Det er ikke tilstrekkelig å vedta langsiktige opptrappingsplaner dersom gjennomføringen skyves langt frem i tid. Statsbudsjettet må bidra til raskere oppbygging av reell forsvarsevne, herunder personell, kompetanse og operativ kapasitet.

En rask oppbygging av Forsvaret stiller samtidig store krav til vertskommuner og lokalsamfunn. Forsvarets vekst medfører press på boligmarked, helse, skole, barnehager og kommunale tjenester.

Parat mener det må etableres et eget og forutsigbart vertskommunetilskudd som sikrer lokal bærekraft og legitimitet i forsvarsoppbyggingen.

Totalberedskap handler om mer enn militær kapasitet. Kommunene, politiet, de sivile beredskapsetatene og kritisk infrastruktur utgjør fundamentet i samfunnets motstandskraft. Statsbudsjettet må derfor styrke både sivil og militær beredskap, og sikre god samordning mellom nivåer og sektorer.

Parat vil også peke på at den norske modellen er en viktig del av samfunnets beredskapsevne. Høy tillit, organiserte arbeidsforhold og klare roller mellom partene bidrar til stabilitet, handlekraft og legitimitet i krisesituasjoner.

Politiet og samfunnssikkerhet

Parat vil understreke at politiet er en helt sentral del av Norges samlede beredskap. I et mer krevende sikkerhetspolitisk landskap får politiet et bredere og mer komplekst oppdrag, der tradisjonell kriminalitetsbekjempelse, forebygging og tilstedeværelse må håndteres samtidig med økte krav knyttet til samfunnssikkerhet, digitale trusler og håndtering av hybride hendelser.

Stortinget har tidligere bedt regjeringen om å etablere en langtidsplan for politiet, etter modell av langtidsplanen for Forsvaret. En slik plan er nødvendig for å sikre forutsigbarhet, bedre prioritering og mer effektiv bruk av fellesskapets ressurser.

Parat ber om at statsbudsjettet for 2027 brukes til å følge opp dette vedtaket, med tydelige rammer og et reelt ambisjonsnivå.

Samtidig må politiet tilføres økte ressurser. Politiet skal håndtere mer organisert kriminalitet, økende ungdomskriminalitet og et kriminalitetsbilde som i større grad er grensekryssende og digitalt. Videre har sikkerhetssituasjonen gitt økte utfordringer knyttet til vakthold og sammensatt virkemiddelbruk. Dette setter press på beredskap, lokaltilstedeværelse, forebygging og etterforskning.

Parat vil også peke på at politiets rolle er avgjørende for å beskytte samfunnsstrukturene våre. Når kriminelle nettverk etablerer seg og utnytter sårbarhet i lokalsamfunn, utfordres trygghet, tillit og demokratisk motstandskraft.

Demokratisk beredskap og informasjonsinfrastruktur

Et velfungerende demokrati forutsetter tilgang til uavhengig og etterrettelig informasjon.

Redaktørstyrte medier er en sentral del av samfunnets demokratiske og sivile infrastruktur, og spiller en særlig viktig rolle i kriser og konflikter.

Parat mener rammevilkårene for redaktørstyrte medier må behandles som et spørsmål om informasjonsberedskap. Statsbudsjettet for 2027 bør bidra til stabile og forutsigbare rammevilkår for redaktørstyrte medier, og til mer rettferdige konkurransevilkår mellom norske medier og globale aktører.

Matvaresikkerhet, handel og økonomisk beredskap

Matvaresikkerhet er en grunnleggende del av nasjonal beredskap. Den sikkerhetspolitiske og handelspolitiske utviklingen har synliggjort sårbarheten i globale forsyningskjeder og betydningen av nasjonal produksjonskapasitet.

Parat mener statsbudsjettet for 2027 bør styrke rammevilkårene for norsk matproduksjon som en del av den nasjonale beredskapen. Økt selvforsyning, robuste verdikjeder og produksjon spredt over hele landet bidrar til trygghet, verdiskaping og sysselsetting.

Utviklingen i internasjonal handel, økt proteksjonisme og svekkede multilaterale rammeverk påvirker åpne økonomier som Norge. Parat mener det er behov for en mer helhetlig forståelse av sammenhengen mellom handelspolitikk, beredskap og nasjonal sikkerhet.

Norges plass i Europa

Norges forhold til Europa har stor betydning for arbeidsliv, sikkerhet og samfunnsutvikling. Endringer i det sikkerhetspolitiske bildet, et tettere forsvars- og sikkerhetssamarbeid i Europa og økte handelspolitiske spenninger gjør det nødvendig med en åpen, bred og prinsipiell debatt om Norges plass i Europa.

For Parat er det avgjørende at arbeidstakerperspektivet, den norske arbeidslivsmodellen og hensynet til demokratisk forankring inngår i denne diskusjonen.

Styring og offentlig kapasitet

Offentlig sektor står overfor en vedvarende kapasitetsutfordring. Forventningene til kommuner og statlige etater øker, samtidig som tilgangen på arbeidskraft blir knappere. Parat mener det er behov for en helhetlig gjennomgang av offentlig sektor, med sikte på forenkling og bedre ressursutnyttelse.

En slik gjennomgang bør omfatte arbeidsdeling mellom stat og kommune, rapporteringskrav, styringslinjer, kontrollregimer og regelverk. Målet må være å redusere unødvendig kompleksitet og frigjøre kapasitet til tjenester nær innbyggerne.

Styringen bør i større grad baseres på tydelige mål, tillit og profesjonelt skjønn. Samtidig må ansvar følges av fullmakter. Ledere i offentlig sektor må gis reelt handlingsrom til å prioritere ressurser og organisere tjenestene innenfor de politiske rammene som er satt.

Oppsummert

Parats innspill til statsbudsjettet for 2027 tar utgangspunkt i en grunnleggende erkjennelse: Norge står overfor en periode med økt usikkerhet, større krav og knappere ressurser. I en slik situasjon er det avgjørende å se sammenhengen mellom arbeidsliv, verdiskaping, beredskap og styring.

Et bærekraftig velferdssamfunn forutsetter høy sysselsetting, trygge arbeidsforhold og et arbeidsliv som gir rom for omstilling uten at folk skyves ut. Arbeidslinja er derfor ikke bare et fordelingspolitisk prinsipp, men et fundament for verdiskaping, finansiering av velferd og samfunnets samlede bæreevne.

Samtidig stiller den sikkerhetspolitiske utviklingen nye krav til samfunnets motstandskraft. Forsvar, politi, kommuner og sivile beredskapsetater må ses i sammenheng. Beredskap handler om mer enn strukturer og planer. Det handler om kapasitet, kompetanse, tillit og evne til gjennomføring.

Den norske modellen, med et organisert arbeidsliv og et forpliktende samarbeid mellom partene og myndighetene, er i denne sammenhengen en styrke. Den gir legitimitet til endring, gjør omstilling mulig og bidrar til stabilitet i møte med kriser.

Statsbudsjettet for 2027 bør derfor legge til rette for løsninger som styrker arbeidslinja, sikrer nødvendig beredskap, forenkler styringen av offentlig sektor og gir rom for lokalt og faglig skjønn. Bare slik kan vi sikre et samfunn som både er robust, inkluderende og i stand til å møte de nye utfordringene som ligger foran oss.

Med hilsen
Parat

Unn Kristin Olsen
Leder

Arve Sigmundstad
Fagsjef, samfunns-
og myndighetskontakt